

PODSUMOWANIE STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO DO 2020 ROKU

Zakres niniejszego Podsumowania określa ustawa z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 1999, poz. 1227, z późn. zm.) art. 55 ust. 3. Podsumowanie zawiera także informacje wymagane w uzasadnieniu, o którym mowa w art. 42 pkt. 2.

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko strategii rozwoju województwa wielkopolskiego jest wymogiem wynikającym z ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. nr 199, poz. 1227 ze zm.), w myśl której „projekt koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, projekty planów zagospodarowania przestrzennego oraz projekty strategii rozwoju regionalnego, wymagają przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, którego elementem jest prognoza oddziaływania na środowisko”. Celem prognozy jest ustalenie, czy zapisy zaktualizowanej *Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku* nie naruszają prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego, bowiem względy ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju powinny być rozważane na równi z innymi celami i priorytetami (gospodarczymi i społecznymi). Prognoza ma również ułatwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych spowodowanych realizacją w przyszłości postanowień strategii oraz określić, czy istnieje w przyszłości prawdopodobieństwo zagrożeń i konfliktów.

Zakres Prognozy oddziaływania na środowisko i szczegółowość opracowania zostały uzgodnione z Wojewódzkim Państwowym Inspektorem Sanitarnym w Poznaniu i Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Poznaniu. Zgodnie z zaleceniami ww. instytucji Prognoza powinna być sporządzona w pełnym zakresie określonym w art. 51 pkt. 2. i art. 52 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227, z późn. zm.). W Prognozie dokonano głównie:

- analizy uwarunkowań przyrodniczych i oceny stanu środowiska,
- analizy celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblach międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposobów, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania projektu zaktualizowanej *Strategii*,
- oceny potencjalnego wpływu realizacji celów Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego na środowisko przyrodnicze,
- identyfikacji przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko skutków realizacji ustaleń *Strategii*,
- oceny rozwiązań eliminujących lub ograniczających negatywne oddziaływania na środowisko realizacji ustaleń *Strategii*.

W Prognozie stwierdza się, iż projekt zaktualizowanej *Strategii* dotyczy większości aspektów, które porusza obowiązująca *Strategia*. Wprowadza jednak wiele istotnych zmian mających korzystny wpływ na środowisko przyrodnicze, przykładem większą wagę do poprawy stanu środowiska przyrodniczego i zrównoważonego rozwoju, które warunkują jakość życia.

Według Prognozy w przypadku braku realizacji projektu zaktualizowanej *Strategii* środowisko przyrodnicze nie będzie jednym z priorytetowych obszarów rozwoju województwa, a dążenie do polepszenia jakości życia mieszkańców nie będzie jednoznacznie utożsamiane ze zrównoważonym rozwojem. Poprzez brak realizacji projektu zaktualizowanej *Strategii* nie zostanie wprowadzony terytorialny wymiar celów, w związku z czym nie nastąpi wsparcie działań ukierunkowanych dla konkretnych typów obszarów, co może utrudnić zrównoważony rozwój i pogłębić istniejące oraz stwarzać nowe zagrożenia środowiska przyrodniczego,

Nie będzie także wsparcia dla inteligentnych specjalizacji regionalnych, które są ważne nie tylko dla przyspieszenia rozwoju województwa, ale również dla pokonywania równic wewnętrznych. Sformułowano w Prognozie także istotne problemy ochrony środowiska z punktu widzenia projektu zaktualizowanej Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. W odniesieniu do jej realizacji za najważniejsze problemy środowiskowe uznano:

- występowanie zjawisk i konfliktów wynikających z sąsiedztwa dużego miasta (Poznań i sąsiednie gminy) – m.in. suburbanizacja, zmiana funkcji wsi z rolniczej na mieszkaniową, usługową lub przemysłową,
- występowanie miejsc degradacji środowiska, szczególnie terenów pokopalnianych,

- niski, w stosunku do potencjalnych możliwości, udział produkcji energii ze źródeł odnawialnych,
- postępująca chemizacja środowiska (niezadowalający stan czystości wód, ponadnormatywne stężenia zanieczyszczeń powietrza na terenach zurbanizowanych, emisja niska, wzrost natężenia hałasu, wysoka emisja komunikacyjna),
- niewystarczający poziom opadów i nierównomierne ich rozmieszczenie w skali roku, niewystarczające zasoby wodne, niski poziom retencji, złe stosunki hydrologiczne w rzekach, deficyt wody dla rolnictwa, zagrożenie erozją gleb,
- niewystarczająca wydajność infrastruktury zabezpieczającej środowisko – nieuporządkowana gospodarka wodna (dysproporcje pomiędzy stopniem zwodociągowania i skanalizowania), niedostateczny stopień uporządkowania gospodarki odpadami,
- intensyfikacja rolnictwa – źródło powstawania odpadów niebezpiecznych (pozostałości po środkach ochrony roślin) oraz zanieczyszczeń obszarowych będących zagrożeniem dla wód powierzchniowych. Istotnym zagrożeniem dla środowiska są fermy chowu i hodowli drobiu, trzody chlewnej oraz bydła,
- niski stopień lesistości oraz ograniczona różnorodność gatunkowa i genetyczna lasów, rozdrobnienie kompleksów leśnych, znaczny udział monokultur w zasobach leśnych,
- niedostateczny, z punktu widzenia ochrony środowiska, stopień wiedzy ekologicznej społeczeństwa i brak akceptacji społecznej dla części działań ekologicznych, głównie ochronnych.

Z analiz wykonanych na potrzeby Prognozy wynika, że zdecydowana większość celów i działań zapisanych w projekcie zaktualizowanej *Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego* będzie miała korzystny wpływ na środowisko. Jednakże określenie zdecydowanych korzystnych lub niekorzystnych oddziaływań na środowisko napotykało na pewne trudności związane z możliwością realizacji poszczególnych celów operacyjnych w jednym czasie i jednej przestrzeni przyrodniczej. Z jednej strony oddziaływanie proekologiczne będzie mogło kumulować wymierne korzyści dla środowiska, z drugiej realizacja celów na rzecz środowiska może być zniwelowana przez realizację celu obciążającego środowisko. Mając na uwadze duży poziom ogólności planowania strategicznego i zakres czasowy trudno było Prognozie wskazać rozwiązania alternatywne. Projekt zaktualizowanej *Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku* będący przedmiotem niniejszej Prognozy nie wyznacza bowiem ram realizacji przedsięwzięć. Przedstawia natomiast trzy alternatywne scenariusze rozwoju regionu: dynamicznego rozwoju, rozwoju wyspowego i trudnego rozwoju. W toku prac na Prognozą stwierdzono, że wybrany przez autorów Strategii scenariusz I – dynamicznego rozwoju jest najbardziej optymalny dla zachowania walorów i zasobów środowiska przyrodniczego, pomimo że Scenariusz III – trudnego rozwoju jest najmniej inwazyjnym dla środowiska. Niewielki, zrównoważony rozwój przewidziany w Scenariuszu III w nieznaczny sposób może przyczynić się do pogorszenia środowiska przyrodniczego, ale również nie rozwiąże istniejących problemów związanych z ochroną środowiska, m.in. z powodu niskich nakładów finansowych na środowisko (spowodowane słabym rozwojem), ograniczenia prowadzenia działalności badawczej, czy nie wprowadzania innowacji.

Według Prognozy analizowany dokument zawiera propozycje rozwiązań metodyczno-organizacyjnych systemu monitorowania realizacji projektu zaktualizowanej *Strategii*. Umożliwi to dokonywanie analiz stopnia osiągnięcia celów projektowanego dokumentu oraz pozwoli formułować ewentualne rekomendacje do zmian w zapisach dokumentu. Monitorowanie rozwoju regionalnego prowadzone będzie regularnie przez Regionalne Obserwatorium Terytorialne z wykorzystaniem zestawu wskaźników. Nie wyklucza się również stosowania, w zależności od potrzeb, innych miar oceny. Za najważniejsze, z punktu widzenia ochrony środowiska, będą wskaźniki obrazujące jakość poszczególnych komponentów środowiska, jak również zmiany zachodzące w środowisku przyrodniczym. Monitorowanie strategii w zakresie sytuacji społeczno-gospodarczej w województwie prowadzone będzie na bieżąco, natomiast analiza stopnia osiągnięcia celów w sposób cykliczny, stosownie do potrzeb. Uzupełnianie bazy danych o wskaźniki (dane GUS) winno odbywać się co roku.

W Prognozie nie stwierdzono oddziaływania transgranicznego. Oddziaływanie na sąsiednie województwa dotyczyć będzie przede wszystkim emisji zanieczyszczeń powietrza oraz wpływu na jakość płynących wód powierzchniowych (Warta, Noteć, Obra, Barycz). Należy jednak podkreślić, że następuje systematyczna poprawa jakości wód powierzchniowych i jakości powietrza atmosferycznego.

Zgodnie z Prognozą projekt zaktualizowanej *Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2020. Wielkopolska 2020* uwzględnia zasadę zrównoważonego rozwoju jako jedną z przesłanek planowanych działań. Każda realizacja działań będących rezultatem realizacji zapisanych w projekcie zaktualizowanej Strategii celów strategicznych i operacyjnych wywołuje określone skutki w środowisku i krajobrazie w różnym stopniu obciążające poszczególne komponenty środowiska.

Wskazane w prognozie potencjalne oddziaływania zarówno korzystne (pozytywne) jak i niekorzystne (negatywne) realizacji zapisów zawartych w projekcie zaktualizowanej Strategii wynikają z potencjalnych działań o charakterze strategicznym w skali całego regionu. Nie muszą jednak wystąpić na całym obszarze Wielkopolski oraz nie we wszystkich sferach, których dotyczą cele strategiczne i operacyjne. Sposób realizacji zapisów projektowanej

zaktualizowanej *Strategii* w skali lokalnej, na etapie realizacji poszczególnych inwestycji, czy realizacji działań, warunkować będzie rodzaj oddziaływań na środowisko.

Pełna charakterystyka oddziaływania danego przedsięwzięcia na środowisko przyrodnicze możliwa będzie na etapie szczegółowego projektu technicznego przedstawiającego dokładną lokalizację inwestycji. Wówczas, w sytuacjach znaczącego oddziaływania na środowisko danego przedsięwzięcia, przeprowadzona zostanie procedura oceny oddziaływania na środowisko, która określi zasięg negatywnego oddziaływania i przedstawi działania ograniczające jego skutki. Według Prognozy wzajemne relacje między poszczególnymi działaniami w ramach realizacji celów zaktualizowanej *Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku* prowadzą do osiągnięcia celu generalnego „Efektywne wykorzystanie potencjałów rozwojowych na rzecz wzrostu konkurencyjności województwa, służące poprawie jakości życia mieszkańców w warunkach zrównoważonego rozwoju”. Poprzez integrację działań na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego i poprawy stanu środowiska Wielkopolski, a więc wdrażania zasady zrównoważonego rozwoju osiągnięcie poszczególnych celów będzie zgodne z założeniami polityki ekologicznej, a kryteria ekologiczne będą traktowane na równi z kryteriami ekonomicznymi.

Zgodnie z opinią Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w prognozie oddziaływania na środowisko *Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 dokonano następujących zmian i uzupełnień*:

- Rozszerzono opis rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji poszczególnych celów.
- W odniesieniu do oceny celu 3.1. *Racjonalizacja gospodarowania energią* wprowadzono zapis o konieczności dostosowania terminów i sposobów wykonywania prac do okresów lęgowych chronionych gatunków ssaków.
- Wprowadzono zapis, iż w trakcie prac budowlanych inwestor realizujący przedsięwzięcie jest zobowiązany uwzględnić ochronę środowiska (a więc również gatunków oraz siedlisk roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną), na obszarze prowadzonych prac.
- Rozszerzono zapisy prognozy odnoszące się do potencjalnych zmian istniejącego stanu środowiska w przypadku braku realizacji aktualizowanej strategii.
- Uzupełniono prognozę o opis oddziaływania na środowisko mogącego być rezultatem budowy zbiornika retencyjnego Wielowieś Klasztorna na Prośnie.
- W odniesieniu do celu operacyjnego 3.3. *Tworzenie warunków dla rozwoju energetyki jądrowej* rozwinięto zapisy prognozy dotyczące oddziaływania tego typu przedsięwzięć na środowisko, w tym również w przypadku wystąpienia awarii.
- Wprowadzono zapisy rozszerzające informacje o przewidywanych metodach analizy i częstotliwości ich przeprowadzania, skutków realizacji postanowień strategii w odniesieniu do środowiska.
- Uzupełniono opis oddziaływania na środowisko celu operacyjnego 6.1. *Poprawa warunków, jakości i dostępności edukacji*, zgodnie z sugestią RDOŚ, iż rozbudowa infrastruktury oświatowej wiąże się zwykle z „bezpośrednią ingerencją w przestrzeni geograficznej” oraz oddziaływaniem na środowisko.
- Zweryfikowano zapisy w tabeli „Potencjalne oddziaływanie na środowisko wynikające z realizacji celów strategicznych i celów operacyjnych” odnoszące się do celu 4.7. „Zwiększenie dostępności do podstawowych usług publicznych”.
- Skorygowano zapis prognozy mówiący o tym, iż aktualizowana strategia nie wyznacza ram dla przedsięwzięć, bowiem w rzeczywistości je wyznacza.
- Zweryfikowano zapisy prognozy odnoszące się do środowiskowych skutków rozwoju intensywnego rolnictwa.
- Zweryfikowano zapisy odnoszące się do klasyfikacji województwa do odpowiednich stref jakości powietrza pod kątem ochrony zdrowia.
- Poprawiono zapis odnoszący się do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 5 stycznia 2012 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin oraz podano poprawny numer Dziennika Ustaw, w którym opublikowano ustawę o ochronie przyrody.

Na podstawie art. 30, art.39, art.40 w związku z art. 46 pkt 1 oraz art. 54 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz.1227 z późn. zm.) Zarząd Województwa Wielkopolskiego ogłoszeniem prasowym oraz na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego poinformował o rozpoczęciu w dniu 25 października br. konsultacji społecznych Prognozy oddziaływania na środowisko projektu zaktualizowanej *Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020* oraz projektu tego dokumentu. Dokumentacja, wraz z formularzem zgłaszania uwag, wyłożona była do wglądu w siedzibie Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego

Województwa Wielkopolskiego (Poznań, ul. Szyperska 14 pok. nr 333) w godzinach urzędowania oraz zamieszczona w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego, a także na stronie internetowej UMWW w plikach do pobrania. Uwagi i wnioski można było wnieść:

- W formie pisemnej, poprzez wypełnienie i przesłanie na adres Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego formularza zamieszczonego w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego oraz na stronie w plikach do pobrania.
- Za pomocą środków komunikacji elektronicznej bez konieczności opatrywania ich bezpiecznym podpisem elektronicznym, o którym mowa w ustawie z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym, poprzez uzupełnienie i przesłanie na adres mailowy strategia2020@umww.pl formularza zamieszczonego w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego oraz na stronie w plikach do pobrania.
- Ustnie do protokołu we wskazanym miejscu udostępnienia dokumentacji.

Konsultacje społeczne, w ramach których można było zapoznać się z dokumentacją sprawy oraz wnieść uwagi i wnioski, odbywały się w terminie od dnia 25 października 2012 r. do dnia 16 listopada 2012 r. włącznie. W przewidzianym terminie nie zgłoszono żadnych wniosków do konsultowanych dokumentów w ramach konsultacji prowadzonych w ramach SOOS.

W osobnym trybie odbyły się ponadto konsultacje społeczne Strategii, zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju ramach, których można było zapoznać się z projektem „Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020” oraz wyrazić do niego opinię, odbyły się w terminie od dnia 8 sierpnia 2012 roku do dnia 1 października 2012 roku włącznie. Raport z tych konsultacji umieszczony został na stronie www.umww.pl.